

Bent Iversen
Torsten Iversen
Lars Hedegaard Kristensen
Hans Helge Beck Thomsen

FINANS JURA

Lærebog i formueret
med særligt henblik på finansieringsret

Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Bent Iversen, Torsten Iversen, Lars Hedegaard Kristensen
og Hans Helge Beck Thomsen

Finansjura

Lærebog i formueret
med særligt henblik på finansieringsret

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
2004

Denne side er købt på www.ebog.dk og er omfattet af lov om ophavsret.

Uanset evt. aftale med Copy-Dan er det ikke tilladt at kopiere eller indscanne siden til undervisningsbrug eller erhvervmæssig brug.

Bogen er udgivet af Djøf Forlag (www.djoef-forlag.dk)

Finansjura
1. udgave 2. oplag

© 2004 by Jurist- og Økonomforbundets Forlag

Alle rettigheder forbeholdes.
Mekanisk, elektronisk, fotografisk eller anden gengivelse af
eller kopiering fra denne bog eller dele heraf er
ifølge gældende dansk lov om ophavsret ikke tilladt
uden forlagets skriftlige samtykke eller aftale med Copy-Dan

Omslaget: Morten Højmark
Tryk: Narayana Press, Gylling
Indbinding: Jysk Bogbind, Holstebro
Printed in Denmark 2006
ISBN 87-574-1053-4
E-bog 978-87-574-9054-1

Jurist- og Økonomforbundets Forlag
Lyngbyvej 17
Postboks 2702
2100 København Ø

Telefon: 39 13 55 00
Telefax: 39 13 55 55
e-mail: forlag@djoef.dk
www.djoef-forlag.dk

Forord

Denne lærebog i formueret med særligt sigte på finansieringsretten er udarbejdet til brug for Akademiuddannelsen i Finansiell Rådgivning.

Uddannelsen udbydes i et samarbejde mellem Finansrådet, Realkreditrådet, Dansk Ejendomsmæglerforening, Forsikring & Pension, Foreningen af Registrerede Revisorer, Ejendomsforeningen Danmark samt TietgenSkolen.

Bogen er skrevet af de juridiske professorer Bent Iversen, Torsten Iversen, Lars Hedegaard Kristensen og Hans Helge Beck Thomsen, der alle er ansat ved Juridisk Institut, Aarhus Universitet. Bent Iversen har stået for kontakten til de finansielle institutioner og er i den forbindelse blevet bibragt en indsigt i en række for institutionerne forskelligartede retsforhold, som herefter for en stor dels vedkommende er søgt belyst i lærebogen.

Lærebogen behandler juridiske emner af særlig relevans for den finansielle sektor. Målet har været at give en forholdsvis dybtgående beskrivelse af disse emner. Herudover behandler lærebogen også juridiske emner, som der i den finansielle sektor er behov for at have en vis grundlæggende viden om. Beskrivelsen af disse emner er søgt tilpasset dette behov.

Bogen rummer ud over nødvendige henvisninger til aktuelt lovstof mv. kortere referater af enkelte retsafgørelser, der er udvalgt ud fra deres formodede egnethed til at illustrere de enkelte emner. Vi har fundet, at et retsforhold, der har udfoldet sig i det praktiske liv og har fundet en afgørelse ved en eller flere af landets domstole, ofte vil have en indlæringsmæssig værdi, der overstiger det udbytte, der vil være forbundet med en gengivelse af abstrakte, teoretiske retstvister, der er bygget op ved skrivebordet.

Formålet har ikke været at medtage alt retsstof inden for de berørte emner. Vi har undladt at medtage f.eks. lovstof og retsafgørelser, der forventes behandlet mere indgående på senere trin af uddannelsen. Dette vil gælde dele af realkreditlovgivningen, børsretlige emner, lejelovgivning, entrepriseretten, specifikke retsforhold vedrørende forsikring og pension, ejendomsmæglervirksomhed, bl.a. lovgivningen om omsætning af fast ejendom, mv. Udskillelsen af disse emner er dog ikke udtryk for, at vi er gået på akkord med

Forord

målsætningen om at skabe et undervisningsmateriale, der kan stå mål med det, der danner grundlag for den undervisning i finansieringsret mv., der finder sted på landets handelshøjskoler og lignende institutioner.

Hver af forfatterne er ansvarlig for de dele af bogen, han har skrevet, se nærmere kapiteloversigten nedenfor.

Lektor Morten Midtgaard Fogt, Juridisk Institut, Aarhus Universitet, har udarbejdet stikordsregistret.

Vi har kun undtagelsesvis kunnet tage hensyn til retsstof mv., der er publiceret efter 1. april 2004.

Aarhus i august 2004

Forfatterne

Kapitelinddeling

- Kapitel 1: Retskilder og retspleje, *Bent Iversen*
- Kapitel 2: Person-, familie- og arveret, *Torsten Iversen*
- Kapitel 3: Aftaler, *Torsten Iversen*
- Kapitel 4: Erstatning uden for kontrakt, *Torsten Iversen*
- Kapitel 5: Forsikring, *Torsten Iversen*
- Kapitel 6: Køb, *Torsten Iversen*
- Kapitel 7: Pengefordringer m.v., *Lars H. Kristensen*
- Kapitel 8: Kreditaftaler, *Hans Helge Beck Thomsen*
- Kapitel 9: Fordringers ophør, *Hans Helge Beck Thomsen*
- Kapitel 10: Tinglig sikkerhed, *Bent Iversen*
- Kapitel 11: Panteret i fast ejendom, *Bent Iversen*
- Kapitel 12: Løsøre som creditsikringsobjekt, *Bent Iversen*
- Kapitel 13: Pantsætning af simple fordringer, *Lars H. Kristensen*
- Kapitel 14: Kaution og øvrige solidariske skyldforhold, *Hans Helge Beck Thomsen*
- Kapitel 15: Ansættelsesforhold, *Bent Iversen*

Kapitelinddeling

Kapitel 16: Selskabs- og ejerformer, *Lars H. Kristensen*

Kapitel 17: Erhvervsregulering, *Bent Iversen*

Kapitel 18: Retsforfølgning. Individual- og universalforfølgning,
Hans Helge Beck Thomsen

Forkortelser

AFTL:	aftaleloven
AL:	aktieselskabsloven
APL:	anpartsselskabsloven
ARL:	arveloven
CISG:	Convention on Contracts for the International Sale of Goods
EAL:	Erstatningsansvarsloven
FAL:	forsikringsaftaleloven
FM:	Fuldmægtigen
GBL:	gældsbrevsloven
<i>Gomard:</i>	1. Del: <i>Bernhard Gomard</i> : Obligationsret, 1. Del, 3. udgave (1998)
<i>Gomard:</i>	3. Del: <i>Bernhard Gomard</i> : Obligationsret, 3. Del, (1998)
KAL:	kreditaftaleloven
KBL:	købeloven
KKL:	konkurrenceloven
KL:	konkursloven
<i>Kreditretten:</i>	<i>Lennart Lyngge Andersen & Erik Werlauff</i> : Kreditretten, 3. udg. (2000)
LEV:	Lov om erhvervsdrivende virksomheder
LFV:	Lov om finansiel virksomhed
<i>Lyngsø:</i>	Gældbrevloven: <i>Preben Lyngsø</i> : Gældbrevloven, 3. udg. (1989)
ML:	myndighedsloven
MFL:	markedsføringsloven
RPL:	retsplejeloven
RTL:	renteloven
RVL:	ægteskabsretsvirkningsloven
<i>Selskabsformerne = Noe Munck & Lars Hedegaard Kristensen:</i>	<i>Selskabsformerne</i> , 4. udg. (2002)
TL:	tinglysningsloven
U:	Ugeskrift for Retsvæsen
VPHL:	værdipapirhandelsloven
VML:	værgemålsloven
ÆL:	ægteskabsloven
ÅL:	årsregnskabsloven

Indholdsfortegnelse

Forord	V
Kapitelinddeling	VII
Forkortelser	IX
Kapitel 1. Retskilder og retspleje	1
1. Plan for fremstillingen	2
2. Retskilderne	3
2.1. Lovgivningen	3
2.1.1. Grundloven.....	3
2.1.2. Lovgivningen	4
2.1.3. Bekendtgørelser	5
2.1.4. Cirkulærer	5
2.1.5. Loves fortolkning.....	5
2.1.6. Retspraksis	7
2.1.7. Sædvaner og kutymer	7
2.1.8. Forholdets natur	8
2.1.9. Brancheetiske regler	8
3. De internationale aspekter	8
3.1. Lovkonflikter	8
3.2. Særligt om EU's retsakter og institutioner	11
3.2.1. EU's institutioner	12
3.2.1.1. Det Europæiske Råd	12
3.2.1.2. Rådet for Den Europæiske Union	12
3.2.1.3. Kommissionen	13
3.2.1.4. Europa-Parlamentet	14
3.2.1.5. EF-Domstolen	14
3.2.1.6. Retsakterne	15

Indholdsfortegnelse

4.	Offentliggørelse af lovstof mv.....	16
4.1.	Danske retsfor skrifter	16
4.2.	EU-retsakter	16
5.	Retssystemet.....	17
6.	Formueretten	17
7.	Retsplejen.....	19
7.1.	Indledning	19
7.2.	Almindelige og særlige domstole.....	19
7.2.1.	Almindelige domstole.....	19
7.2.1.	Byretterne.....	19
7.2.2.	Landsretterne.....	20
7.2.3.	Højesteret	20
7.2.4.	Særlige domstole.....	20
7.3.	Særligt om Forbrugerklagenævnet og andre klage- og ankenævn	21
8.	Særlige institutioner af betydning for retsplejen.....	23
8.1.	Domstolsstyrelsen	23
8.2.	Procesbevillingsnævnet	23
9.	De almindelige domstoles saglige kompetence (virkekreds) ...	24
10.	De almindelige domstoles stedlige kompetence (værneting) ...	24
11.	Funktionel kompetence.....	26
11.1.	Appel	26
11.2.	Genoptagelse.....	27
12.	Retssagens parter – processuelle grundprincipper	27
12.1.	Påtalesubjekt	27
12.2.	Partsprincip	28
12.3.	Forhandlingsmaksimen.....	28
12.4.	Bevisbedømmelse	29
12.5.	Bevisbyrde	29
13.	Fuldbyrdelses- og anerkendelsessøgsmål – retskraft.....	30
13.1.	Danske retsafgørelser.....	30
13.2.	Fremmede retsafgørelser	32
14.	Forlig.....	33
15.	Voldgift	34
KAPITEL 2. Person-, familie- og arveret.....		35
1.	Person-, familie- og arverettens emnekreds	35
2.	Personretten.....	36
2.1.	Oversigt. Værgemålslovens indhold. Personrettens hovedregler	36
2.2.	Mindreårige.....	36

2.3.	Voksne under værgemål	37
2.4.	Værgens beføjelser og pligter	38
2.5.	Formuens forvaltning og anbringelse mv.....	39
2.6.	Umyndiges selvstændige rådighed og næring	40
2.7.	Ugyldige aftaler	40
2.8.	Andre bestemmelser i VML	41
3.	Familieformueretten.....	42
3.1.	Oversigt. Retsvirkningslovens indhold. Familieformuerettens hovedregler.....	42
3.2.	Formuefællesskab, fuldstændigt særeje og skilsmisssæreje ...	43
3.3.	Fælles regler for formuefællesskab og særeje.....	45
3.4.	Formuefællesskabets hovedregler	45
3.4.1.	Hvad indgår i formuefællesskabet?	45
3.4.2.	Særråden og særhæften.....	46
3.4.3.	Særregler	46
3.5.	Særejets hovedregler.....	47
3.5.1.	To særejeordninger: skilsmisssæreje og fuldstændigt særeje ..	47
3.5.2.	Etablering af særeje ved ægtefællernes aftale (ægtepagt).....	48
3.5.3.	Etablering af særeje ved tredjemands bestemmelse.....	48
3.5.4.	Hvilke formueordninger kan gyldigt aftales?	48
3.5.5.	Vederlagsreglerne til genopretning af formueskævheder	50
3.6.	Dispositioner mellem ægtefæller.....	51
3.6.1.	Retshandler.....	51
3.6.2.	Særligt om gaver	52
3.7.	Ophør af formuefællesskab	53
3.7.1.	Skiftereglerne i hovedtræk.....	54
3.7.1.1.	Ægtefælleskifte	54
3.7.1.2.	Dødsboskifte	56
3.7.1.3.	Uskiftet bo	57
3.7.2.	Særligt om pensionsrettigheder mv.	58
3.8.	Ophør af særeje	60
3.9.	Papirløse samlivsforhold	61
4.	Arveretten.....	62
4.1.	Oversigt. Arvelovens indhold. Arverettens hovedregler	62
4.2.	Grundformerne: Legal arv og testamentsarv.....	63
4.3.	Legal arv	63
4.4.	Tvangsarv	64
4.5.	Forlodsret	65
4.6.	Aftaler vedrørende arv samt arveforskud	65
4.7.	Udelukkelse og bortfald af arveret	66

Indholdsfortegnelse

4.8.	Oprettelse af testamente.....	67
4.9.	Genkaldelse af testamente	69
4.10.	Om testamenters ugyldighed og anfægtelse.....	69
4.11.	Båndlæggelse ved testamente.....	70
4.12.	Andre bestemmelser om testamente.....	72
4.13.	Dødsgaver	73
KAPITEL 3. Aftaler		75
1.	Aftalerettens emnekreds. Kontrakt og delikt.....	75
2.	Aftalerettens grundbegreber, hovedprincipper og udviklingslinjer	77
2.1.	Aftalerettens grundbegreber	77
2.2.	Aftalerettens hovedprincipper	80
2.3.	Aftalerettens udviklingslinjer	82
3.	Forskellige former for aftaler.....	83
4.	Indgåelse af aftaler mellem parter	85
5.	Indgåelse af aftaler ved hjælp af fuldmægtig.....	93
5.1.	Indledning. De modstående interesser.....	93
5.2.	De to grundlæggende fuldmagtsformer.....	94
5.3.	Fuldmagt med særlig tilværelse.....	95
5.3.1.	Stillingsfuldmagt.....	97
5.3.2.	Fuldmagt baseret på fuldmagtsgiverens erklæring til tredjemand.....	98
5.4.	Fuldmagt uden særlig tilværelse.....	100
5.5.	Fuldmagtsgivers bundethed til trods for fuldmægtigens manglende fuldmagt	102
5.6.	Fuldmagtsgivers død, fratagelse af den retlige handleevne og konkurs.....	103
5.6.1.	Fuldmagt med særlig tilværelse.....	104
5.6.1.1.	Fuldmagtsgivers død.....	104
5.6.1.2.	Fuldmagtsgiver fratages den retlige handleevne.....	104
5.6.1.3.	Fuldmagtsgiver erklæres konkurs	104
5.6.2.	Fuldmagt uden særlig tilværelse.....	104
5.7.	Fuldmagtens ugyldighed.....	105
5.7.1.	Fuldmagt med særlig tilværelse.....	105
5.7.2.	Fuldmagt uden særlig tilværelse.....	106
5.8.	Forholdet mellem fuldmagtsgiver og fuldmægtigen.....	106
5.9.	Forholdet mellem fuldmægtigen og tredjemand	107
6.	Indgåelse af aftaler ved hjælp af andre mellemænd	110
6.1.	Bud	110

6.2.	Kommissionær	111
6.3.	Mægler	111
6.4.	Ejendomsformidler	112
6.5.	Handelsagent	112
6.6.	Handelsrejsende	112
6.7.	Eneforhandler	112
6.8.	Stråmand	113
7.	Aftalers fortolkning og udfyldning	113
8.	Aftalers ugyldighed som følge af tilblivelsesmangler	116
8.1.	Indledning. Tilblivelses- og indholdsmangler. Retsvirkningerne af ugyldighed. Ratihabition	116
8.2.	Stærke og svage ugyldighedsgrunde	117
8.3.	Umyndighed	118
8.4.	Manglende fornuftsmæssighed	118
8.5.	Voldelig kompulsiv tvang. Mekanisk tvang	119
8.6.	Simpel tvang	119
8.7.	Svig	120
8.8.	Udnyttelse	121
8.9.	Simpel erklæringsfejl	121
8.10.	Kvalificeret erklæringsfejl	122
8.11.	Falsk og forfalskning	122
8.12.	Manglende fuldmagt	123
9.	Aftalers ugyldighed som følge af indholdsmangler	124
9.1.	Indledning	124
9.2.	Aftaler i strid med lov og ærbarhed	124
9.3.	Læren om briste(n)de forudsætninger (forudsætningslæren) ...	124
9.4.	Aftaler i strid med almindelig hæderlighed	126
9.5.	Urimelige aftaler	127
10.	Særligt om standardaftaler	128
KAPITEL 4. Erstatning uden for kontrakt og produktansvar		131
1.	Erstatningsrettens emnekreds	131
1.1.	Erstatning i og uden for kontraktsforhold	131
1.2.	Erstatningsreglerne og deres formål og funktion	132
2.	Erstatningsbetingelserne	133
2.1.	De fem grundlæggende erstatningsbetingelser	133
2.2.	Bevisbyrden	133
3.	Ansvarsgrundlag	134
3.1.	Culpaansvar	134
3.2.	Objektive ansvarsfrihedsgrunde	136

Indholdsfortegnelse

3.2.1.	Nødværge	136
3.2.2.	Nødret	136
3.2.3.	Negotiorum gestio	136
3.2.4.	Samtykke	137
3.3.	Ansvarsfrihed som følge af forsikring	137
3.4.	Lempelse af erstatningspligten	138
3.5.	Børns og handicappedes ansvar	139
3.6.	Professionsansvar	139
3.7.	Lovbestemt objektivt ansvar	143
3.8.	Ulovbestemt objektivt ansvar	144
3.9.	Arbejdsgiver- og arbejdstageransvar	145
3.9.1.	Arbejdsgiveransvar	145
3.9.2.	Arbejdstageransvar	146
3.10.	Ansvar for selvstændigt virkende tredjemand	147
4.	Tabsformerne	148
4.1.	Personskade	148
4.2.	Tingsskade	150
4.2.1.	Totalskade	150
4.2.2.	Delskade	150
4.3.	Almindelig formueskade	151
4.4.	Accessoriske tab	152
4.5.	Skadelidtes tabsbegrænsningspligt	152
4.6.	Indirekte skadelidte	153
4.7.	Direkte krav	153
5.	Årsagsforbindelse	155
5.1.	Årsagslæren	155
5.2.	Samvirkende skadesårsager	156
5.3.	Konkurrerende skadesårsager	157
6.	Adækvans	158
7.	Skadelidtes medvirken	159
7.1.	Egen skyld	159
7.1.1.	Den almindelige egen skylds-regel	159
7.1.2.	Særlig lempelige egen skylds-regler	160
7.1.3.	Særlig strenge egen skylds-regler?	160
7.1.4.	Passiv identifikation	160
7.2.	Accept af risiko	161
7.3.	Tilsidesættelse af tabsbegrænsningspligten	161
8.	Flere skadevoldere	162
8.1.	Det ydre forhold (forholdet til skadelidte) for flere skadevoldere	162

8.2.	Det indbyrdes forhold mellem flere skadevoldere	162
9.	Samspillet mellem erstatning og forsikring	163
10.	Erstatningsansvarslovens præceptivitet.....	164
11.	Produktansvar.....	164
11.1.	Det ulovbestemte produktansvar	166
11.2.	Det lovbestemte produktansvar – produktansvarsloven	167
11.2.1.	Produktansvarslovens anvendelsesområde og definitioner	167
11.2.2.	Produktansvaret og erstatningen ifølge produktansvarsloven ..	168
11.2.3.	Andre bestemmelser i produktansvarsloven	169
 KAPITEL 5. Forsikring		 171
1.	Forsikringsrettens emnekreds	171
2.	Forsikringsaftalelovens opbygning og terminologi	172
2.1.	Forsikringsaftalelovens opbygning	172
2.2.	Forsikringsaftalelovens terminologi.....	173
3.	Forskellige former for forsikring.....	174
4.	Forsikringsaftalen	177
4.1.	Indgåelse	178
4.1.1.	Hvornår er selskabet bundet?	178
4.1.2.	Hvornår begynder selskabets ansvar at løbe?	178
4.2.	Fortrydelse.....	179
4.3.	Fortolkning.....	180
4.4.	Tilsidesættelse	181
4.5.	Forsikringstagers oplysningspligt.....	181
4.6.	Policen som aftaledokument.....	184
5.	Forsikringsselskabets forpligtelser	184
6.	Forsikringstagerens og den sikredes forpligtelser.....	185
6.1.	Betaling af præmien	185
6.2.	Fremkaldelse af forsikringsbegivenheden.....	186
6.3.	Fareforøgelse.....	188
6.4.	Sikkerhedsforskrifter	190
6.5.	Pligt til at afværge og begrænse skaden	191
7.	Forsikringserstatningen.....	193
7.1.	Den sikrede interesse	194
7.2.	Den sikrede person eller personkreds.....	194
7.3.	Opgørelse af forsikringserstatningen.....	196
7.3.1.	Ansættelse af den ødelagte eller beskadigede tings værdi.....	196
7.3.2.	Over-, under- og dobbeltforsikring.....	197
7.3.2.1.	Overforsikring.....	197
7.3.2.2.	Underforsikring.....	198

Indholdsfortegnelse

7.3.2.3.	Dobbeltforsikring	198
7.3.3.	Takseter police	199
7.3.4.	Selvrisiko	200
7.4.	Den sikredes pligter, når forsikringsbegivenheden indtræder ..	200
7.4.1.	Anmeldelse af forsikringsbegivenheden	200
7.4.2.	Pligt til at give oplysninger	201
7.4.3.	Assurancesvig	201
7.5.	Selskabets betalings- og vejledningspligt	202
7.5.1.	Selskabets betalingspligt	202
7.5.2.	Selskabets vejledningspligt	202
7.6.	Retsvirkningerne af selskabets og forsikringstagerens insolvens mv.	202
7.6.1.	Retsvirkningerne af selskabets insolvens og fortabelse af licens	202
7.6.2.	Retsvirkningerne af forsikringstagerens insolvens	203
7.7.	Forældelse	203
8.	Særligt om livsforsikring og anden personforsikring	204
8.1.	Livsforsikring til gunst for tredjemand	204
8.2.	Overdragelse og pantsætning af samt retsforfølgning imod rettigheder ifølge en livsforsikring	207
8.3.	Særregler for renteforsikring	209
8.4.	Ulykkesforsikring og sygeforsikring	209
9.	Selskabets regresret	210
10.	Forsikring og pension. Pensionsopsparing	210
10.1.	Pensionsordningernes grundformer	210
10.2.	Livrente	211
10.3.	Rateforsikringer og rateopsparinger	211
10.4.	Kapitalforsikringer og kapitalopsparinger	211
10.5.	Særlige krav til begunstigelsesindsættelse	211
10.6.	Hovedtrækkene i pensionsbeskatningen	212
KAPITEL 6. Køb		215
1.	Køberettens emnekreds	215
2.	Forskellige former for køb	216
2.1.	Nationale og internationale køb	216
2.2.	Handelskøb, civilkøb og forbrugerkøb	216
2.3.	Køb af løsøre, fast ejendom og rettigheder	217
2.4.	Køb på auktion	218
2.5.	Køb af genus eller species	218
3.	Rigtig opfyldelse og misligholdelse. Fordringshavermora	218

XVIII

3.1.	Dansk national køberet	218
3.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	220
3.3.	Dansk international køberet.....	220
4.	Risikoens overgang.....	221
4.1.	Dansk national køberet	221
4.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	223
4.3.	Dansk international køberet.....	223
5.	Sælgerens ydelse	224
5.1.	Dansk national køberet	224
5.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	226
5.3.	Dansk international køberet.....	226
6.	Køberens ydelse	227
6.1.	Dansk national køberet	227
6.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	228
6.3.	Dansk international køberet.....	228
7.	Misligholdelsesbeføjelser	229
7.1.	Dansk national køberet	229
7.1.1.	Naturalopfyldelse	229
7.1.2.	Retten til at holde egen ydelse tilbage.....	231
7.1.3.	Ophævelse	231
7.1.4.	Forholdsmæssigt afslag	234
7.1.5.	Erstatning	236
7.1.5.1.	Ansvarsgrundlaget	236
7.1.5.2.	Erstatning for den positive opfyldelsesinteresse	237
7.1.5.3.	Direkte krav. Om køberens mulighed for at rejse krav mod sælgerens hjemmelsmand	238
7.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	239
7.2.1.	Køberens misligholdelsesbeføjelser	239
7.2.2.	Afværgelse af køberens misligholdelsesbeføjelser	239
7.3.	Dansk international køberet.....	239
7.3.1.	Naturalopfyldelse	239
7.3.2.	Retten til at holde egen ydelse tilbage.....	240
7.3.3.	Ophævelse.....	240
7.3.4.	Forholdsmæssigt afslag	241
7.3.5.	Erstatning	241
7.3.5.1.	Ansvarsgrundlaget	241
7.3.5.2.	Erstatning for den positive opfyldelsesinteresse	241
7.3.5.3.	Direkte krav.....	242
7.3.6.	Afværgelse af misligholdelsesbeføjelser.....	242
8.	Forsinkelse	243

Indholdsfortegnelse

8.1.	Retsfaktum: forsinkelse	243
8.1.1.	Dansk national køberet	243
8.1.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	243
8.1.3.	Dansk international køberet.....	243
8.2.	Retsfølge: fastholdelse, ophævelse, erstatning.....	243
8.2.1.	Dansk national køberet	243
8.2.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	245
8.2.3.	Dansk international køberet.....	245
9.	Mangler	245
9.1.	Retsfaktum: mangler.....	245
9.1.1.	Dansk national køberet	245
9.1.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	247
9.1.3.	Dansk international køberet.....	248
9.2.	Retsfølger: ophævelse, omlevering, efterlevering, afhjælpning, forholdsmæssigt afslag og erstatning	248
9.2.1.	Dansk national køberet	248
9.2.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	249
9.2.3.	Dansk international køberet.....	249
10.	Produktansvar.....	249
10.1.	Dansk national køberet	249
10.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	249
10.3.	Dansk international køberet.....	249
11.	Retsmangler og rådighedsmangler	250
11.1.	Retsfakta: retsmangler og rådighedsmangler; modstående immaterialrettigheder	250
11.1.1.	Dansk national køberet	250
11.1.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	250
11.1.3.	Dansk international køberet.....	251
11.2.	Retsfølger: ophævelse, forholdsmæssigt afslag, erstatning og afhjælpning.....	251
11.2.1.	Dansk national køberet	251
11.2.2.	Særligt om forbrugerkøb.....	251
11.2.3.	Dansk international køberet.....	252

Kapitel 7. Pengefordringer og betalingsmidler samt

personskifte i skyldforhold	253
1. Betalingstid og betalingssted	253
1.1. Betalingstiden.....	253
1.1.1. Forfaldstiden	254
1.1.2. Frigørelsestiden	255

XX

1.2.	Betalingsstedet	256
1.3.	Forsinkelsesrisiko og forsendelsesrisiko	257
2.	Personskifte i skyldforhold	259
2.1.	Indledning	259
2.2.	Skyldnerskifte	260
2.3.	Kreditorskifte	261
2.3.1.	Begrænset overførlighed	262
2.3.1.1.	Begrænsninger af hensyn til skyldneren	262
2.3.1.2.	Begrænsninger af hensyn til fordringshaveren	263
2.3.1.3.	Båndlæggelse	264
3.	Gældsbreve	265
3.1.	Gældsrebrevsbegrebet	265
3.2.	Sondringen mellem simple og negotiable gældsbreve	265
3.3.	Rettigheder	266
3.3.1.	Simple gældsbreve	266
3.3.2.	Negotiable gældsbreve (GBL § 14)	267
3.4.	Indsigelser	268
3.4.1.	Forholdet mellem skyldforholdets oprindelige parter	268
3.4.2.	Forholdet mellem skyldneren og en erhverver af gældsrevet	269
3.4.2.1.	Simple gældsbreve	269
3.4.2.2.	Negotiable gældsbreve (GBL §§ 15-17)	270
3.4.2.2.1.	Indsigelser, som fortabes	271
3.4.2.2.2.	Indsigelser, som bevares	271
3.5.	Legitimationsregler	272
3.5.1.	Simple gældsbreve	272
3.5.2.	Negotiable gældsbreve	273
3.6.	Kreditor- og omsætningbeskyttelse	274
3.6.1.	Simple gældsbreve	274
3.6.2.	Negotiable gældsbreve	277
3.7.	Forholdet mellem overdrager og erhverver	280
4.	Checks	282
4.1.	Definition	282
4.2.	Om checkens forevisning og betaling. Checklovens kapitel V	282
4.3.	Om overdragelse af checks. Checklovens kapitel II	283
4.3.1.	Fortabelse af rettigheder	284
4.3.2.	Fortabelse af indsigelser	285
4.4.	Om krydsede checks. Checklovens kapitel VI	286
4.5.	Om checkregres. Checklovens kapitel VII	287
5.	Veksler	287
6.	Betalingsmiddeloven	289

Indholdsfortegnelse

6.1.	Betalingsmiddelovens anvendelsesområde.....	289
6.2.	De involverede parter.....	290
6.3.	Betalingsmiddelovens generalklausul.....	290
6.4.	Oplysningspligt og pligt til at udstede kvittering.....	291
6.5.	Hæftelse for misbrug af betalingsmidler.....	291
6.6.	Erstatningsansvar for systemfejl mv.	294
6.7.	Lovens fravigelighed.....	294
7.	Fondsaktiver.....	295
7.1.	Begreb.....	295
7.2.	Oversigt over registreringsproceduren.....	296
7.2.1.	Kontosystemet.....	296
7.2.2.	Anmeldelse og prøvelse. Reaktionsmuligheder.....	297
7.3.	Prioritetskonflikter.....	300
7.4.	Gyldighedsvirkning.....	301
7.5.	Betalingslegitimation.....	302
7.6.	Erstatning for fejl mv.....	303
7.7.	Aftaler om finansiel sikkerhedsstillelse.....	303
8.	Renter og rykkergebyrer.....	305
8.1.	Kreditrente og morarente.....	305
8.2.	Særligt om morarente.....	306
8.3.	Rykkergebyrer mv.....	308
Kapitel 8. Kreditaftaler.....	309	
1.	Kreditaftaleloven og dens anvendelsesområde.....	309
1.1	Kreditgiver.....	309
1.2.	Begrebet forbruger.....	310
1.2.1.	Forbrugerbegrebet i en ren kreditaftale.....	310
1.2.2.	Forbrugerbegrebet i kreditkøb.....	311
1.3.	Kreditaftale formidlet ved erhvervsdrivende mellemmand.....	312
1.4.	Kreditaftaler, der ikke er omfattet af loven.....	313
2.	Lovens definitioner.....	314
2.1.	Kreditaftale, der ikke er kreditkøb.....	314
2.1.1.	Henstand.....	314
2.1.2.	Lån.....	316
2.1.3.	Aftaler om finansielle ydelser i øvrigt.....	317
2.2.	Kreditkøb.....	317
2.2.1.	Kreditkøb ifølge aftale mellem køberen og sælgeren.....	317
2.2.2.	Kreditkøb ifølge det oprindelige trepartsforhold.....	318
2.2.2.1.	Det oprindelige trepartsforhold.....	318

2.2.2.2.	Det oprindelige trepartsforhold i køb med ejendomsforbehold.....	320
2.2.2.3.	Det efterfølgende trepartsforhold	321
2.3.	Køb med ejendomsforbehold	321
2.4.	Lovens fravigelighed	323
3.	Kreditgiverens oplysningspligt mv.	323
3.1.	Almindelige formkrav	323
3.2.	Oplysningspligten ved kreditaftaler med faste lånebeløb.....	324
3.3.	Oplysningspligten ved kreditaftaler med variable lånebeløb ...	325
3.4.	Oplysning om aftalens øvrige væsentlige vilkår.....	326
3.5.	Kreditgiverens løbende oplysningspligt.....	326
4.	Civilretlige sanktioner.....	327
4.1.	Ved manglende eller urigtige kreditoplysninger.....	327
4.2.	Ved urimelige vederlag og urimelige omkostninger	328
5.	Sikring af gælden ifølge et kreditkøb	329
5.1.	Om pant og forbud mod pant i det solgte.....	329
5.2.	Køb med ejendomsforbehold	330
5.3.	Betingelserne for gyldigheden af et ejendomsforbehold	331
5.3.1.	Om aftalens klarhed	331
5.3.2.	Krav til individualiseringen af det solgte	332
5.3.3.	Om aftaletidspunktet.....	333
5.3.4.	Beløbsgrænsen – minimumsbeløbet på 2.000 kr.	334
5.3.5.	Købet må ikke være sket i henhold til kreditaftale med variabelt lånebeløb	334
5.3.6.	Udbetalingskravet	334
5.3.7.	Sikring af ejendomsforbehold	336
5.4.	Ejendomsforbeholdets retsvirkninger.....	337
5.4.1.	Retsvirkninger i forhold til køberen	337
5.4.2.	Retsvirkninger i forhold til køberens aftaleerhververe og kreditorer	337
5.5.	Ejendomsforbeholdets bortfald	338
6.	Personskifte i kreditaftaler	339
6.1.	Debitorskifte.....	339
6.2.	Kreditorskifte	341
6.2.1.	Overdragelse og beskyttelse af overdragne rettigheder	341
6.2.2.	Overdragerens ansvar og hæftelse over for erhververen	342
6.2.3.	Forbrugerens indsigelsesret over for erhververen.....	343
6.2.4.	Forbud mod negotiable dokumenter	343
6.2.5.	Forbrugerens ret til tilbagebetaling fra kreditgiveren i kreditkøb, jf. § 5, nr. 2	344

Indholdsfortegnelse

7.	Kredittagerens betaling og misligholdelse	345
7.1.	Indbetaling til pengeinstitut	345
7.2.	Indfrielse af gæld før forfaldstidspunkt	346
7.3.	Afskrivning på hvilken af flere fordringer	347
7.4.	Forbrugerens misligholdelse af kreditaftaler	347
7.4.1.	Misligholdelse af forbruger køb og køb med ejendomsforbehold	347
7.4.1.1.	Misligholdelse med anden forpligtelse end betalingspligten ...	348
7.4.1.2.	Misligholdelse med betalingspligten	348
8.	Fogedrettens henvisningsret	350
8.1.	Henvisning i kredittagelse uden ejendomsforbehold	350
8.2.	I kredittagelse med ugyldigt ejendomsforbehold og ugyldig pantret	351
9.	Kredittagerens indenretlige tilbagebetaling af det solgte	353
9.1.	Tilbagebetalingsbetingelser mv	353
9.2.	Det købte findes ikke hos køberen	355
9.2.1.	Ejendomsforbeholdet versus tredjemandes tilbagebetalingsret	355
9.2.2.	Bortfald af tilbagebetalingsbetingelser	356
9.2.3.	Kredittagerens tilgodehavende ifølge KAL § 38	356
9.2.4.	Det solgtes værdi ifølge KAL § 39, stk. 2	356
9.2.5.	Kredittagerens tilgodehavende er mindre end det solgtes værdi	357
9.2.6.	Kredittagerens tilgodehavende er større end det solgtes værdi	357
9.3.	Forbrugerens indløsnings- og udtagesret	359
10.	Kredittagerens udenretlige fyldestgørelse	359
10.1.	Tilbagebetaling uden køberens samtykke – selvtægt	359
10.2.	Aftalt udenretlig tilbagebetaling	360
11.	Kredittagelse, som ikke er forbruger køb	361
11.1.	Forbruger købsregler, der også gælder i ikke-forbruger køb	361
11.2.	Særregler vedrørende kredittagelse med ejendomsforbehold	362
11.3.	Intet udbetalingskrav i ikke-forbruger køb	362
11.4.	Kredittagerens indenretlige fyldestgørelsesadgang	362
11.6.	Kredittagerens udenretlige tilbagebetaling af det solgte	363
Kapitel 9.	Fordringers ophør	365
1.	Ophørsformer	365
2.	Ophør som følge af betaling	366
2.1.	Rette betalingsmodtager – legitimationsregler	366
2.2.	Rette betalingssted	367
2.3.	Rette betalingstid	368

2.4.	Rette valuta.....	369
3.	Deponering.....	370
3.1.	Deponering ifølge deponeringsloven	370
3.2.	Deponering ifølge aftale	371
4.	Novation.....	371
5.	Prækclusion.....	373
6.	Konfusion.....	374
7.	Passivitet	375
8.	Efterbetaling.....	376
9.	Tilbagebetaling – <i>condictio indebiti</i>	377
10.	Forældelse	379
10.1.	Forældelseslovenes anvendelsesområder	380
10.1.1.	Anvendelsesområdet for DL 5-14-4.....	380
10.1.2.	Anvendelsesområdet for 1908-loven	380
10.2.	Forældelsesfristens begyndelsestidspunkt.....	381
10.3.	Afbrydelse af forældelsesfristen.....	382
10.3.1.	Afbrydelse ved skyldnerens anerkendelse af gælden	383
10.3.2.	Afbrydelse ved retsskridt mod skyldneren.....	383
10.3.3.	Afbrydelse i forbindelse med konkurs, tvangsakkord og gældssanering.....	384
11.	Mortifikation	384
12.	Modregning.....	386
12.1.	Almindelige modregningsbetingelser	387
12.1.1.	Fordringernes komputabilitet	388
12.1.2.	Fordringernes afviklingsmodenhed.....	388
12.1.2.1.	Krav til modfordringen	388
12.1.2.2.	Krav til hovedfordringen	390
12.1.3.	Gensidighedsbetingelsen	390
12.1.3.1.	Gensidighedsbetingelsen, når hovedfordringen er overdraget .	391
12.2.	Fordringen, der ikke kan gøres til genstand for modregning....	393
12.2.1.	Løn, feriepenge, underholdsbidrag o.lign.	394
12.2.3.	Underholdsbidrag o.lign. forsørgelsesordninger.....	395
12.2.4.	Krav på erstatning for personskade og tab af forsørger.....	395
12.2.5.	Pensionskrav og lignende krav ifølge særlige opsparingsordninger.....	395
12.3.	Modregning udelukket ifølge lov eller forholdets karakter	398
12.3.1.	Modregningsadgang reguleret ved lov	398
13.3.2.	Modregningsadgang udelukket på grund af forholdets karakter	398
12.4.	Modregning i konkurs.....	399
12.4.1.	Begrænsninger i modregningsretten.....	401

Indholdsfortegnelse

12.4.1.1.	Begrænsninger som følge af fordringernes stiftelsestidspunkt...	401
12.4.1.2.	Begrænsninger vedrørende modfordringen.....	402
12.4.1.3.	Begrænsninger vedrørende hovedfordringen.....	402
12.5.	Modregning over for dødsboet.....	404
Kapitel 10.	Tinglig sikkerhed.....	405
1.	Indledning.....	405
2.	Særligt om tinglysningssystemet ved fast ejendom.....	410
2.1.	TL § 1. Prioritetsvirkningen.....	411
2.1.1.	Tidspunktet for retsvirkningernes indtræden.....	411
2.1.2.	En »ret« over en fast ejendom.....	412
2.1.3.	Aftaleerhververe ctr. kreditorer.....	420
2.1.4.	Hvornår fortrænges en utinglyst ret?.....	421
2.1.5.	Den tinglysningsmæssige legitimation.....	422
2.1.5.1.	»Tingbogshjemmel« ved frivillige dispositioner.....	423
2.1.5.2.	Tinglysning af offentlige retshandlinger.....	426
3.	Tinglysningsproceduren.....	426
4.	Tinglysningsdommerens prøvelse af dokumenterne.....	430
4.1.	Afvisning.....	431
4.2.	Tinglysning med frist.....	433
4.3.	Tinglysning med retsanmærkning.....	433
5.	Rettigheder, der ikke skal tinglyses.....	436
5.1.	TL § 2.....	436
5.2.	TL § 3 – Brugsrettigheder over fast ejendom.....	437
5.3.	TL § 4.....	439
5.4.	I øvrigt.....	439
6.	Særlige retsvirkninger af tinglysning.....	440
6.1.	TL § 27 – »Gyldighedsvirkningen«.....	440
6.2.	Legitimationsvirkningen i TL § 29.....	443
7.	Aflysning og udslættelse af rettigheder.....	443
8.	Rettelse af fejl i tingbogen. Erstatning.....	445
Kapitel 11.	Panteret i fast ejendom.....	447
1.	»Fast ejendom«.....	447
2.	Pantebrevene.....	450
2.1.	Pantebrevsformularen.....	450
2.2.	Pantsætterens pligter.....	454
2.2.1.	Betalingspligten.....	455
2.2.2.	Foringelse af den pantsatte ejendom.....	459
2.2.3.	Forsikring.....	460

2.2.4.	Ejerskifte	460
2.3.	Retsstillingen ved tvangsauktion	464
2.4.	Konkurs og øvrige insolvenstilfælde	466
3.	Nærmere om de enkelte pantedokumenter	469
3.1.	Det ordinære pantebrev	469
3.2.	Skadelsløsbrevet	469
3.3.	Ejerpantebrevet	470
4.	Forholdet mellem flere rettighedshavere i fast ejendom	475
4.1.	TL § 40, stk. 3	476
4.2.	TL § 40, stk. 4	478
4.3.	TL § 40, stk. 5	481
4.4.	TL § 40, stk. 6	482
4.5.	Kreditorforfølgning	482
4.5.1.	Individualforfølgning	482
4.5.2.	Universalforfølgning	483
4.6.	Særligt om udnyttelse af ledige pladser inden for rammerne af et ejerpantebrev eller et skadelsløsbrev	483
4.6.1.	Aftaler om besættelse af ledige pladser	483
4.6.2.	Retsforfølgning mod ledige pladser	489
4.7.	Rykningsklausuler	491
5.	»Bestanddele« og »tilbehør« til fast ejendom. TL § 38 og § 37	495
5.1.	TL § 38	495
5.2.	TL § 37	500
Kapitel 12. Løsøre som kreditsikringsobjekt		511
1.	Underpanterettigheder	514
1.1.	Bilbogen	514
1.2.	Underpantsetning af andet løsøre end motorkøretøjer	518
1.2.1.	Pantsetning af bestemte genstande	518
1.2.2.	»Virksomhedspant« – TL § 47 b, stk. 2	521
2.	Misligholdelse og ophør	523
3.	Håndpantsetning af løsøre	524
3.1.	Stiftelsen af håndpanteret	525
3.2.	Sikringsakten	525
3.3.	Dispositioner over det pantsatte	528
3.4.	Panterettens ophør	528
4.	Tilbageholdsret	530
5.	Leasing af erhvervsløsøre	532
5.1.	Motiver for valg af leasing	532

Indholdsfortegnelse

5.2.	Leasingaftalen	534
5.2.1.	Leasingaftalens parter	535
5.2.2.	Aftalens indhold. Misligholdelse	536
5.2.3.	Sale and lease back	538
5.2.4.	Refinansiering	540
5.2.4.1.	Håndpantsætning af de leasede genstande	541
5.2.4.2.	Underpantsætning af de leasede genstande	543
5.2.4.3.	Supplerende transport på leasingydelse	543
5.2.4.4.	Særligt om retsstillingen i forbindelse med leasingelskabets konkurs	544
Kapitel 13. Pantsætning af simple fordringer		545
1.	Indledning	545
2.	Byggeritransporter	545
2.1.	Aktørerne. Problemstilling	545
2.2.	Byggelån og forhåndslån	546
2.2.1.	Mellemfinansiering	546
2.2.2.	Byggelån	547
2.2.2.1.	Byggelånets karakteristika	547
2.2.2.2.	Byggelånstransporter	548
2.2.3.	Forhåndslån	550
2.3.	Transportformerne	551
2.3.1.	Hovedtransport	551
2.3.2.	Eftertransport	552
2.3.3.	Videretransport	552
2.3.4.	Sekundær transport	554
2.4.	Gensidighedsforholdet. Negligeringsretten	555
2.5.	Identifikation af den transporterede (del af en) fordring	557
2.6.	Placering i prioritetsrækken	559
2.6.1.	Pantsætningsaftalen	559
2.6.2.	Den deklaratoriske regel	560
2.6.3.	Pantsætters kompetence	560
2.6.4.	Eksstinktion	560
2.7.	Kreditvidelsesproblemet	562
2.7.1.	Problemstilling	562
2.7.2.	Aftalen om primær transport	563
2.7.3.	Den sekundære transport	563
2.7.4.	Særlige krav til meddelelsen om indbrudstransport	563
2.7.5.	Aftaler mellem den primære og den sekundære transporthaver	564
2.7.6.	Deklaratorisk regel om kreditvidelsesproblemet	565